1. INLEIDING EN REFERENTIEKAART 2

2. DEMOGRAFISCHE CONTEXT 4
2.1 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht 4
2.2 Huishoudenssamenstelling 5
2.3 Multiculturaliteit. 9

3. SOCIAAL-ECONOMISCHE KENMERKEN 11
3.1 Gemiddeld en mediaan inkomen 11
3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen 12

4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND 15

5. MORTALITEIT 17
5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden 17
5.2 Vroegtijdige mortaliteit 19

6. GEPERCIPIEERDE GEZONDHEID 21

7. BIJLAGE 22
7.1 Definities en afkortingen 22
7.2 Methodologie 22

Egalement disponible en français.

Welzijns- en gezondheidsstatistieken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Fiche n°13

Gemeente Sint-Gillis

Editie 2006/1

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Louizalaan 183, 1050 Brussel • Tel: 32 2 552 0189 • Fax: 32 2 502 59 05
observat@ggc.irisnet.be • www.observatbru.be

I. INLEIDING EN REFERENTIEKAART (I)

Dit document verzamelt de belangrijkste sociale en gezondheidsgegevens die beschikbaar zijn voor de gemeente Sint-Gillis.

Het is de bedoeling aan de beleidsmakers en lokale actoren een eenvoudig instrument aan te bieden om bepaalde kenmerken van de bevolking waarmee zij werken te kunnen begrijpen en hen te helpen om hun strategieën te oriënteren.

Deze fiches zijn een aanvulling bij de rapporten «Gezondheidsindicatoren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2004», «9e rapport over de staat van de armoede in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest», «Welzijnsbarometer (editie 2005/1)» en «Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofstad (te verschijnen)». Alle rapporten zijn gratis raadpleegbaar en downloadbaar op de website www.observatbru.be. De bespreking bij de hier voorgestelde gegevens is dan ook tot het strikte minimum beperkt. Wij nodigen u uit om deze documenten te lezen indien u meer uitleg wenst.

Om deze fiches niet te zwaar te maken, moesten wij een selectie maken van gegevens die worden voorgesteld. Voor zover de gegevens beschikbaar zijn, kunt u meer details opvragen bij de instelling die als bron van de gegevens wordt aangegeven in de fiches (bepaalde links zijn beschikbaar op de website van het Observatorium www.observatbru.be) of bij het Observatorium.

De statistieken hebben betrekking op de meest recente beschikbare gegevens of op de periode 1998-2002 voor de geboorten en de sterfgevallen.

De cijfers voor Sint-Gillis worden vergeleken met de gemiddelde waarde voor het Gewest, ofwel met de hoogste en laagste waarden voor de verschillende gemeenten. Onder «Gewest» of «Brussels Gewest» verstaan we het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (19 gemeenten).

I. INLEIDING EN REFERENTIEKAART (2)

Kaart 1: Referentiekaart Sint-Gillis.

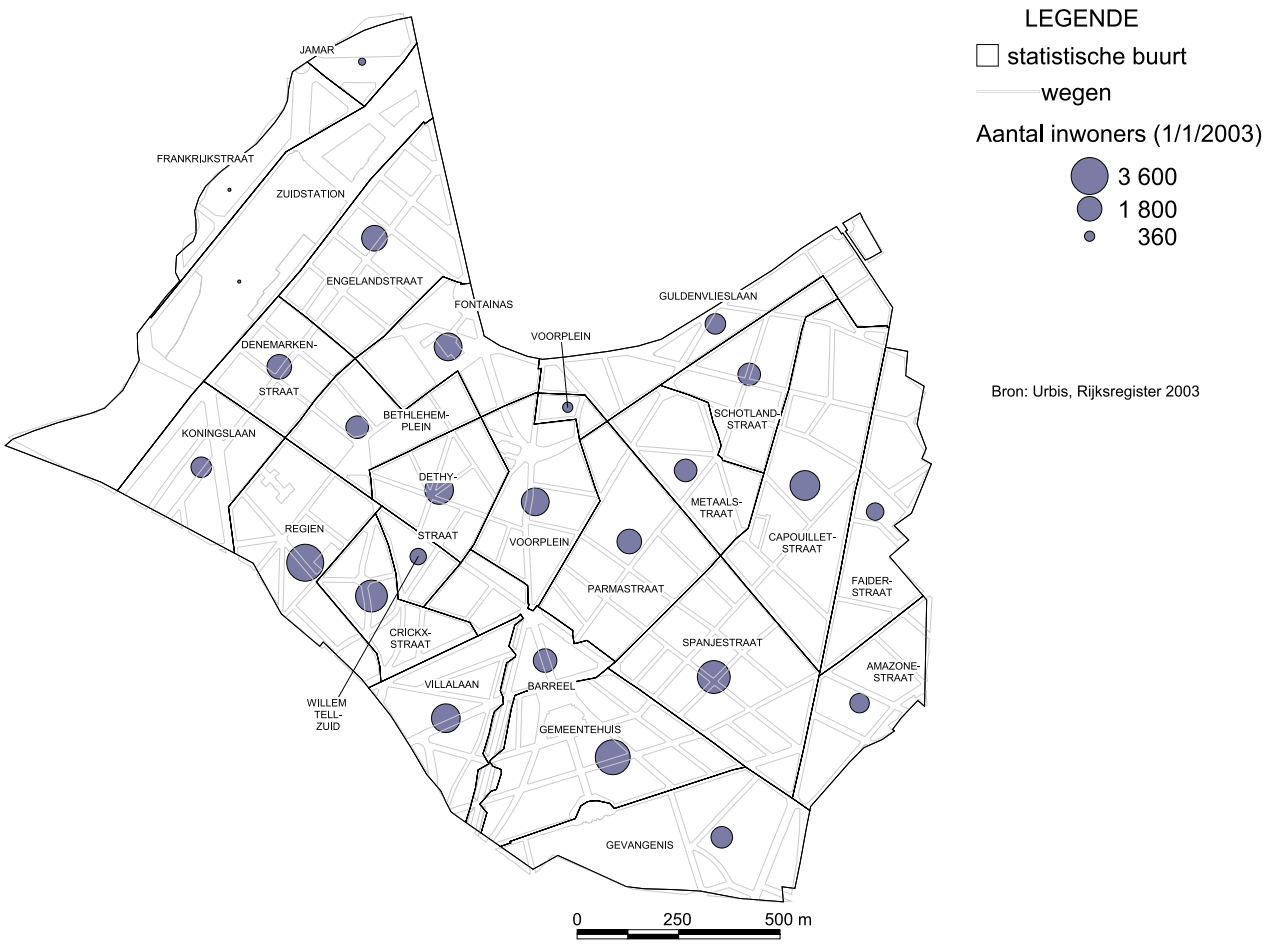

Bovenstaande kaart geeft een overzicht van het grondgebied van de gemeente Sint-Gillis. Op de achtergrond wordt het stratenpatroon afgebeeld. In dikke zwarte lijnen zijn de statistische buurten aangeduid. De bollen geven het aantal inwoners per buurt weer. Deze kaart dient als referentiekaart voor andere kaarten in deze fiche, waarop statistische gegevens per buurt worden voorgesteld. Sint-Gillis is een kleine gemeente begrensd door de Vijfhoek (Hallepoort) in het noorden, de Louizalaan en Elsene in het oosten, Vorst (gevangenis en Park van Vorst) in het zuiden en Anderlecht (spoorweg Zuidstation) in het westen. Sint-Gillis wordt vaak opgedeeld in Laag-Sint-Gillis: het westelijk gedeelte dat aansluit op Anderlecht, en Hoog-Sint-Gillis: het oostelijk gedeelte dat aansluit op Elsene.

2. DEMOGRAFISCHE CONTEXT

2.1 Bevolkingsstructuur naar leeftijd en geslacht

Op 1 januari 2004 telde de gemeente Sint-Gillis officieel 43 897 inwoners (22 205 mannen en 21 692 vrouwen); in het wachtregister vinden we ook nog 1 064 personen. 4,4% van de bevolking van het Brussels Gewest woont in Sint-Gillis.

Tussen 2000 en 2004 is de bevolking aangegroeid met 1 439 individuen wat een toename betekent van 3,4%.

Figuur 1: Histogram van de totale bevolking in Sint-Gillis op 1/1/2004.

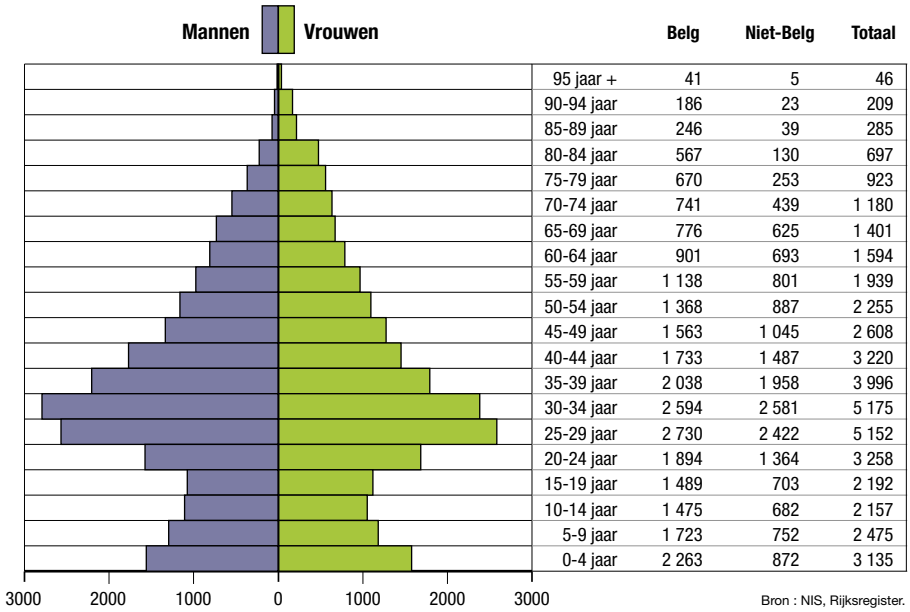

	Belg	Niet-Belg	Totaal
95 jaar +	41	5	46
90-94 jaar	186	23	209
85-89 jaar	246	39	285
80-84 jaar	567	130	697
75-79 jaar	670	253	923
70-74 jaar	741	439	1 180
65-69 jaar	776	625	1 401
60-64 jaar	901	693	1 594
55-59 jaar	1 138	801	1 939
50-54 jaar	1 368	887	2 255
45-49 jaar	1 563	1 045	2 608
40-44 jaar	1 733	1 487	3 220
35-39 jaar	2 038	1 958	3 996
30-34 jaar	2 594	2 581	5 175
25-29 jaar	2 730	2 422	5 152
20-24 jaar	1 894	1 364	3 258
15-19 jaar	1 489	703	2 192
10-14 jaar	1 475	682	2 157
5-9 jaar	1 723	752	2 475
0-4 jaar	2 263	872	3 135

Bron : NIS, Rijksregister.

Tabel 1: Evolutie van de kenmerken van de bevolking in Sint-Gillis en het Brussels Gewest van 1998 tot 2004.

	Sint-Gillis			Brussels Gewest		
	1998	2001	2004	1998	2001	2004
% < 20 jaar	23,0%	22,9%	22,7%	23,2%	23,5%	23,7%
% 20-64 jaar	65,0%	65,6%	66,5%	59,6%	60,0%	60,7%
% 65 jaar en ouder	11,9%	11,6%	10,8%	17,2%	16,5%	15,6%
Verouderingsindex (≥ 65 jaar/0-19 jaar)	51,8%	50,5%	47,6%	74,0%	70,5%	66,0%
Afhankelijkheidsindex (0-19 jaar)+(≥ 65 jaar)/(20-64 jaar)	53,7%	52,5%	50,3%	67,8%	66,7%	64,8%
Index van intensiteit van de veroudering (> 80 jaar/≥ 65 jaar)	26,1%	25,5%	26,1%	26,3%	26,7%	29,6%

Bron: NIS, Rijksregister.

Sint-Gillis telt naar verhouding minder 65-plussers maar meer mensen op actieve leeftijd dan het geheel van het Gewest. Dit verklaart de duidelijk lagere verouderings- en afhankelijkheidsindex dan deze van het gehele Gewest.

2.2 Huishoudenssamenstelling (1)

Tabel 2: Huishoudenssamenstelling op 1/1/2004 (typologie CBGS).

	Sint-Gillis		Brussels Gewest	
	Aantal hh	% hh	Aantal hh	% hh
alleenwonende man	7 181	31,2	116 758	23,8
alleenwonende vrouw	5 821	25,3	128 990	26,3
paar zonder inwonende kinderen	2 970	12,9	81 891	16,7
paar met inwonende kinderen	4 118	17,9	100 993	20,6
alleenstaande moeders met inwonende kinderen	1 889	8,2	44 288	9,0
alleenstaande vaders met inwonende kinderen	322	1,4	7 019	1,4
andere huishoudenstypes	535	2,3	8 642	1,8
huishoudenstype onbekend	196	0,9	2 714	0,6
totaal aantal private huishoudens	**23 032**	**100,0%**	**491 295**	**100,0%**
collectieve huishoudens	15		308	
totaal aantal huishoudens	**23 047**		**491 603**	

Bron: Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie

56,5% van de huishoudens (1) zijn huishoudens van één persoon. Opgelet, het gaat om het aandeel huishoudens, en niet het aandeel personen dat alleen woont, dat bedraagt 37,3% van de meerderjarige bevolking in Sint-Gillis (31,3% voor het Brussels Gewest).

Minstens 69,4% van de huishoudens hebben geen kinderen (minstens 66,8% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). 34,9% van de huishoudens met kinderen zijn éénoudergezinnen. Dit zijn vooral alleenstaande moeders met kinderen, maar er zijn ook 322 alleenstaande vaders met kinderen in Sint-Gillis.

De samenstelling van de huishoudens is verschillend naargelang van de statistische buurt. Onderstaande kaartjes geven hierover wat meer informatie.

(1) Een huishouden kan uit één of meerdere personen bestaan. Alleenstaanden worden bijgevolg ook beschouwd als een (éénpersoons-) huishouden.

2.2 Huishoudenssamenstelling (2)

Kaart 2: Aandeel éénpersoonshuishoudens per statistische buurt op 1/1/2004 in Sint-Gillis.

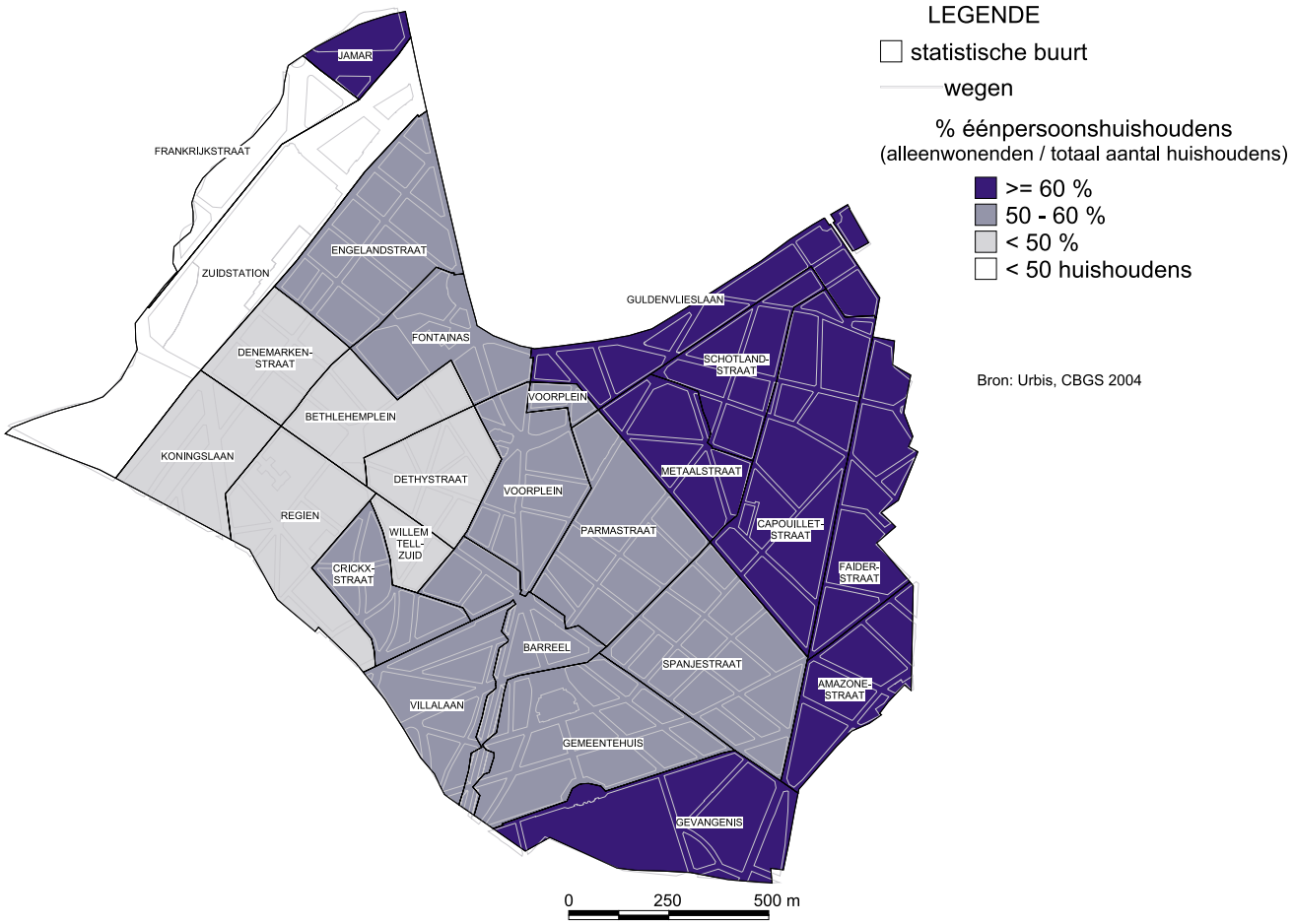

Sint-Gillis telt meer éénpersoonshuishoudens (56,5%) dan gemiddeld in het Gewest (50,0%). Het aandeel éénpersoonshuishoudens is het hoogst in Hoog-Sint-Gillis. Het grootste aandeel éénpersoonshuishoudens komt voor in de buurt «Schotlandstraat» (70,3%). In slechts zes buurten – tussen het Park van Vorst en het Voorplein – is minder dan de helft van de huishoudens een huishouden van één persoon.

2.2 Huishoudenssamenstelling (3)

Kaart 3: Aandeel éénoudergezinnen per statistische buurt op 1/1/2004 in Sint-Gillis.

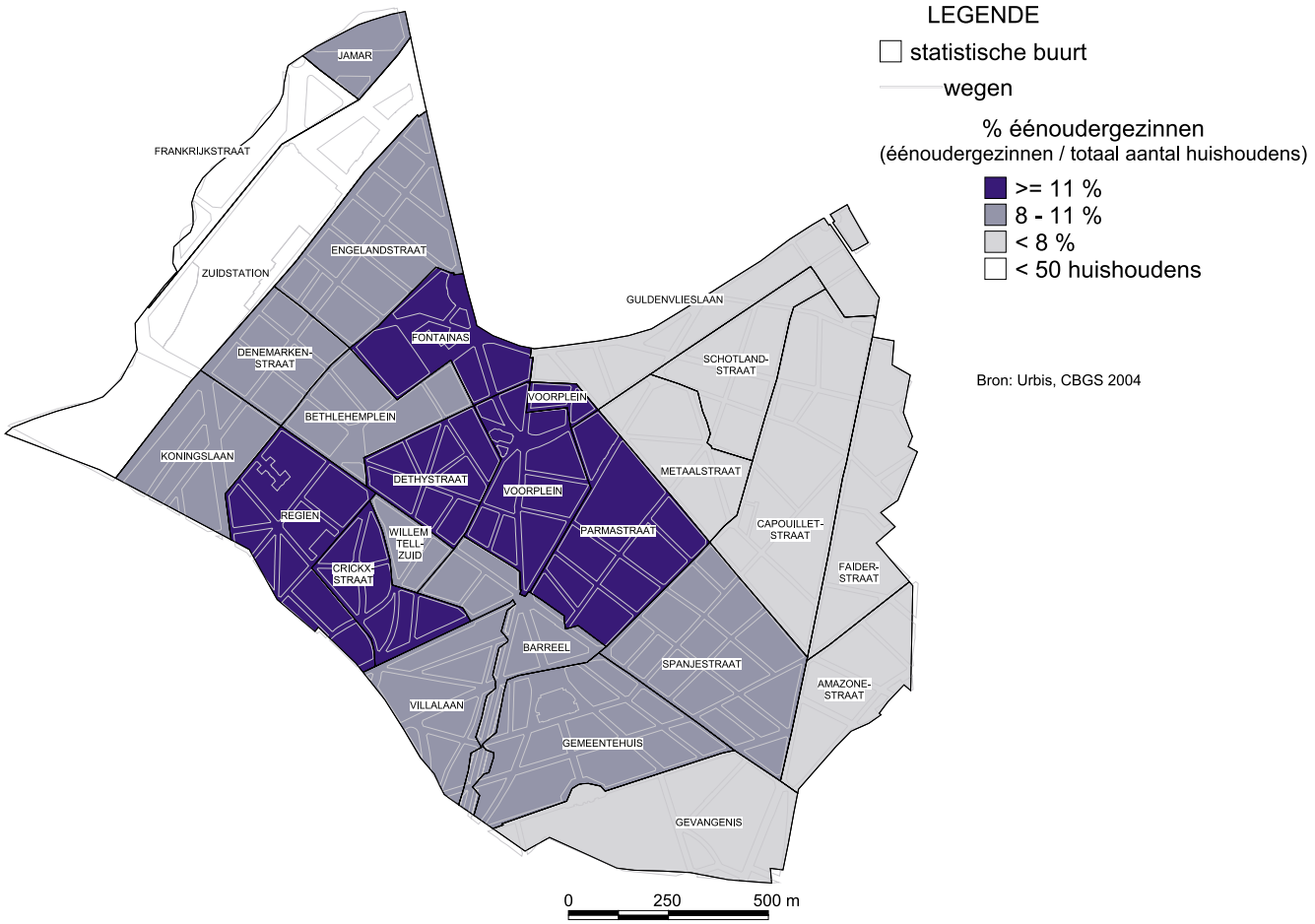

Het aandeel éénoudergezinnen is iets lager in Sint-Gillis (9,6%) dan in het Gewest (10,4%). Het aandeel éénoudergezinnen is het laagst in Hoog-Sint-Gillis. De buurt «Fontainas» telt het hoogste aandeel éénoudergezinnen (14,7%).

2.2 Huishoudenssamenstelling (4)

Kaart 4: Aandeel huishoudens met 4 kinderen of meer per statistische buurt op 1/1/2004 in Sint-Gillis.

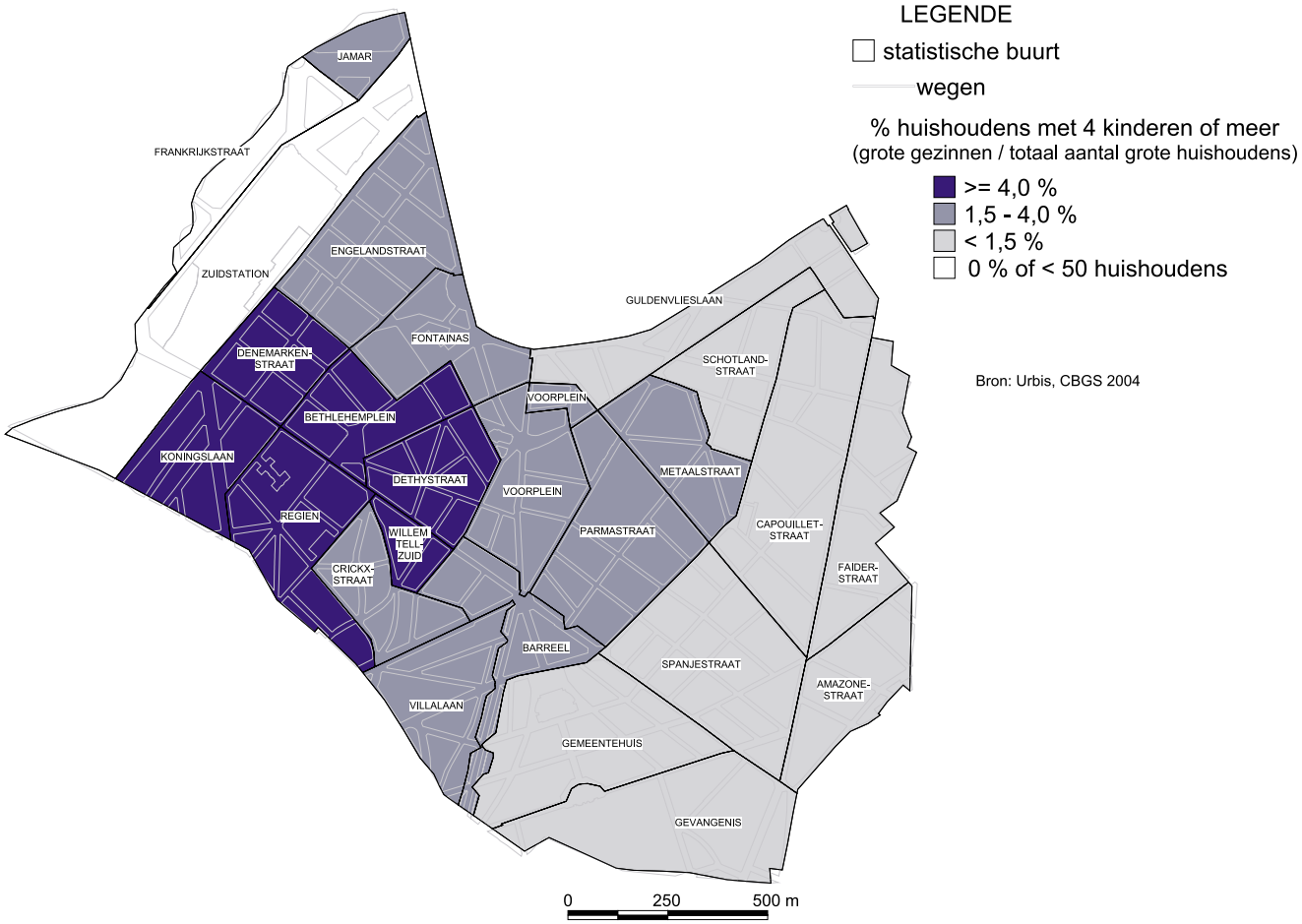

Er zijn gemiddeld 2,4% grote gezinnen in Sint-Gillis (t.o.v. 2,6% in het Gewest). In Hoog-Sint-Gillis wonen weinig grote gezinnen. Vier buurten in Laag-Sint-Gillis tellen 5% of meer grote gezinnen: «Denemarkenstraat» (8,4%), «Bethlehemplein» (5,5%), «Dethystraat» en «Willem Tell-Zuid» (5,0%).

2.3 Multiculturaliteit (1)

Tabel 3: De voornaamste nationaliteiten in Sint-Gillis en het Brussels Gewest, 2004.

Gemeente Sint-Gillis

Nationaliteit	Aantal	%
België	26 136	59,5
Marokko	2 916	6,6
Portugal	2 840	6,5
Frankrijk	2 282	5,2
Spanje	2 119	4,8
Italië	1 780	4,1
Griekenland	873	2,0
Polen	468	1,1
Verenigd Koninkrijk	418	1,0
Duitsland	311	0,7
Nederland	250	0,6
Andere	3 504	8,0
TOTAAL	**43 897**	**100,0%**

Brussels Gewest

Nationaliteit	Aantal	%
België	736 448	73,7
Marokko	41 987	4,2
Frankrijk	39 138	3,9
Italië	27 953	2,8
Spanje	20 428	2,0
Portugal	15 958	1,6
Turkije	11 595	1,2
Verenigd Koninkrijk	9 230	0,9
Griekenland	8 922	0,9
Duitsland	7 778	0,8
Congo	7 269	0,7
Andere	73 193	7,3
TOTAAL	**999 899**	**100,0%**

Bron: NIS, Rijksregister.

In 2004 had 40,5% van de bevolking van Sint-Gillis een niet-Belgische nationaliteit (2), wat meer is dan het gemiddelde voor het Brussels Gewest (26,3%) en wat het grootste aandeel vertegenwoordigt onder alle 19 gemeenten van het Gewest.

(2) Het gaat wel degelijk over de nationaliteit, en niet over de origine.

2.3 Multiculturaliteit (2)

Figuur 2: Verdeling van de niet-Belgische bevolking in Sint-Gillis en het Brussels Gewest op 1/1/2004.

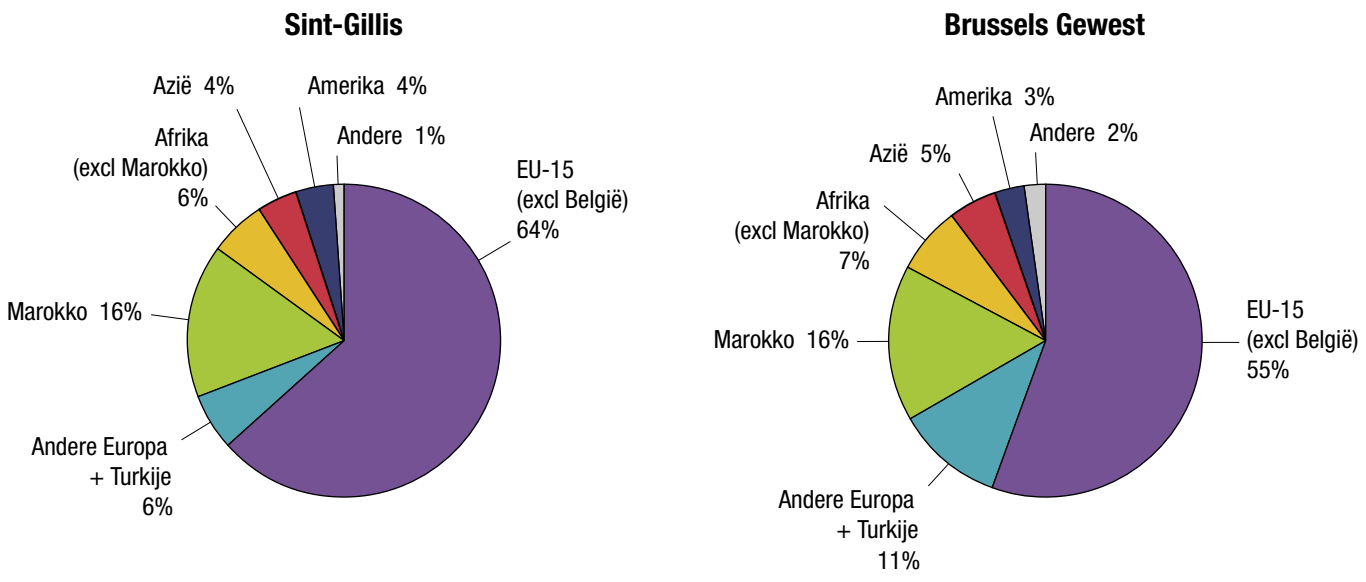

Bron : NIS, Rijksregister.

Bijna tweederde van deze niet-Belgische populatie in Sint-Gillis (63,6%) is afkomstig uit 1 van de 15 EU-landen (3) (55,1% voor het hele Gewest).

Onder deze niet-Belgen wordt de belangrijkste groep gevormd door de Marokkaanse gemeenschap (16,4% van de niet-Belgen, 6,6% van de totale bevolking), gevolgd door de Portugezen (16,0% van de niet-Belgen), de Fransen (12,8% van de niet-Belgen), de Spanjaarden (11,9% van de niet-Belgen) en de Italianen (10,0% van de niet-Belgen).

(3) Duitsland, België, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Denemarken, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Griekenland, Spanje, Portugal, Oostenrijk, Finland, Zweden.

3. SOCIAAL-ECONOMISCHE KENMERKEN

3.1 Gemiddeld en mediaan inkomen

Zowel het gemiddeld als het mediaan inkomen ligt in Sint-Gillis een stuk lager dan in het Brussels Gewest en in de rest van het land. Er zijn echter verschillen binnen de gemeente. Het mediaan inkomen is lager in het westen en hoger in het oosten van de gemeente. Slechts in twee buurten langs de Steenweg op Charleroi is het mediaan inkomen hoger dan € 18 000: «Faiderstraat» (€ 20 565) en «Capouilletstraat» (€ 18 216). Twee buurten aan het Zuid-station hebben een mediaan inkomen lager dan € 12 200: «Jamar» (€ 12 140) en «Engelandstraat» (€ 12 184).

Tabel 4: Het gemiddeld en het mediaan inkomen per belastingsaangifte, inkomens 2002, aangifte 2003 in euro per jaar.

	Gemiddeld inkomen per aangifte	Mediaan inkomen per aangifte
België	24 621 €	18 914 €
Brussels Gewest	23 776 €	17 588 €
Sint-Gillis	19 409 €	15 227 €

Bron: fiscale statistieken NIS.

Kaart 5: Het mediaan inkomen per buurt, in Sint-Gillis (inkomensjaar 2002, aanslagjaar 2003).

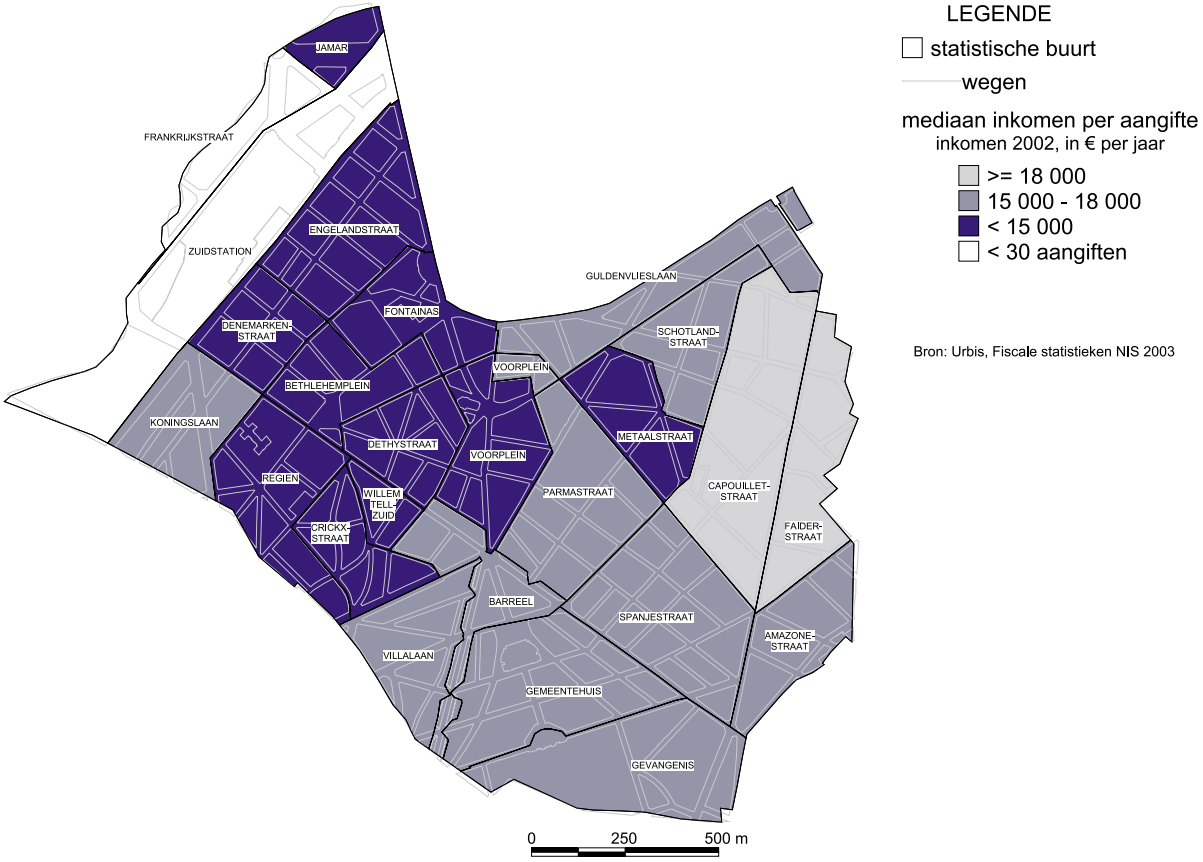

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (1)

Sint-Gillis telt voor alle categorieën meer gerechtigden op een verhoogde tussenkomst dan gemiddeld in het Gewest.

Tabel 5: Aantal belastingsplichtigen die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging in Sint-Gillis, aantal op 1 januari 2004.

	Sint-Gillis		Brussels Gewest	
	gerechtigden	aandeel in de meerderjarige bevolking	gerechtigden	aandeel in de meerderjarige bevolking
WIGW	1 963	5,6%	40 962	5,2%
OCMW	1 653	4,7%	18 841	2,4%
inkomensgarantie voor ouderen of rentebijslag	587	1,7%	9 617	1,2%
gehandicapten	714	2,0%	13 493	1,7%
oudere langdurig werklozen	515	1,5%	9 055	1,2%
Totaal aantal gerechtigden	**5 432**	**15,6%**	**91 968**	**11,7%**
Meerderjarige bevolking (> 18 jaar)	34 848		784 988	

Bron: Kruispuntbank Sociale Zekerheid.

Figuur 3: Evolutie van het aantal belastingsplichtigen wonende in Sint-Gillis die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging.

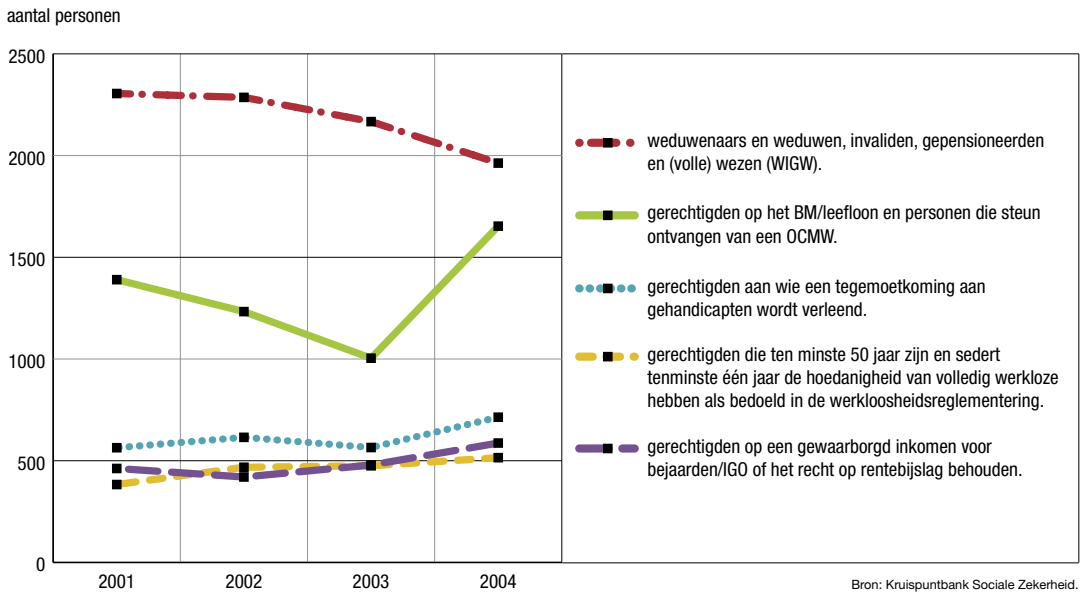

Bron: Kruispuntbank Sociale Zekerheid.

Behalve de WIGW's stijgt het aandeel van alle categorieën tussen 2001 en 2004, zowel in Sint-Gillis als in het Gewest. Na een daling tussen 2001 en 2003, steeg het aantal OCMW-gerechtigden sterk in de loop 2003.

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (2)

Tabel 6: Aantal personen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen op 1/1/2004 in Sint-Gillis en het Brussels Gewest, naar leeftijdscategorie.

Aantal uitkeringen op 1 januari 2004	Sint-Gillis		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Jongeren (18-25 jaar)	**4 168**	**100,0%**	**89 537**	**100,0%**
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	426	10,2	6 118	6,8
Werkloosheidsuitkering (UVW)	508	12,2	9 447	10,6
Invaliditeitsuitkering	16	0,4	477	0,5
Totaal aantal jongeren met een uitkering	950	22,8	16 042	17,9
Actieve bevolking (18-64 jaar)	**30 107**	**100,0%**	**628 573**	**100,0%**
OCMW: leefloon + equivalent leefloon	1 910	6,3	25 201	4,0
Werkloosheidsuitkering (UVW)	3 928	13,0	63 016	10,0
Invaliditeitsuitkering	585	1,9	10 845	1,7
Totaal aantal mensen op actieve leeftijd met een uitkering	6 423	21,3	99 062	15,8
Ouderen (≥ 65 jaar)	**4 741**	**100,0%**	**156 415**	**100,0%**
Inkomensgarantie voor ouderen*	734	15,5	11 857	7,6
Invaliditeitsuitkering	356	7,5	6 637	4,2
Totaal aantal ouderen met een uitkering	1 090	23,0	18 494	11,8

** ook ouderen in het uitdovende statuut van gewaarborgd inkomen voor bejaarden zijn in dit cijfer opgenomen.*

Bron: POD Maatschappelijke integratie, BGDA, FOD Sociale Zekerheid, Rijksdienst voor pensioenen.

Ongeveer één op vijf mensen op actieve leeftijd in Sint-Gillis leeft van een uitkering.Het aandeel van de bevolking dat van een minimum- of vervangingsuitkering leeft is voor alle categorieën hoger in Sint-Gillis dan in het Gewest. Eén op 4 ouderen heeft een inkomensgarantie of invaliditeitsuitkering.

3.2 Mensen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen (3)

Figuur 4: Inactiviteitsduur van de werklozen in Sint-Gillis en het Brussels Gewest op 1/1/2004.

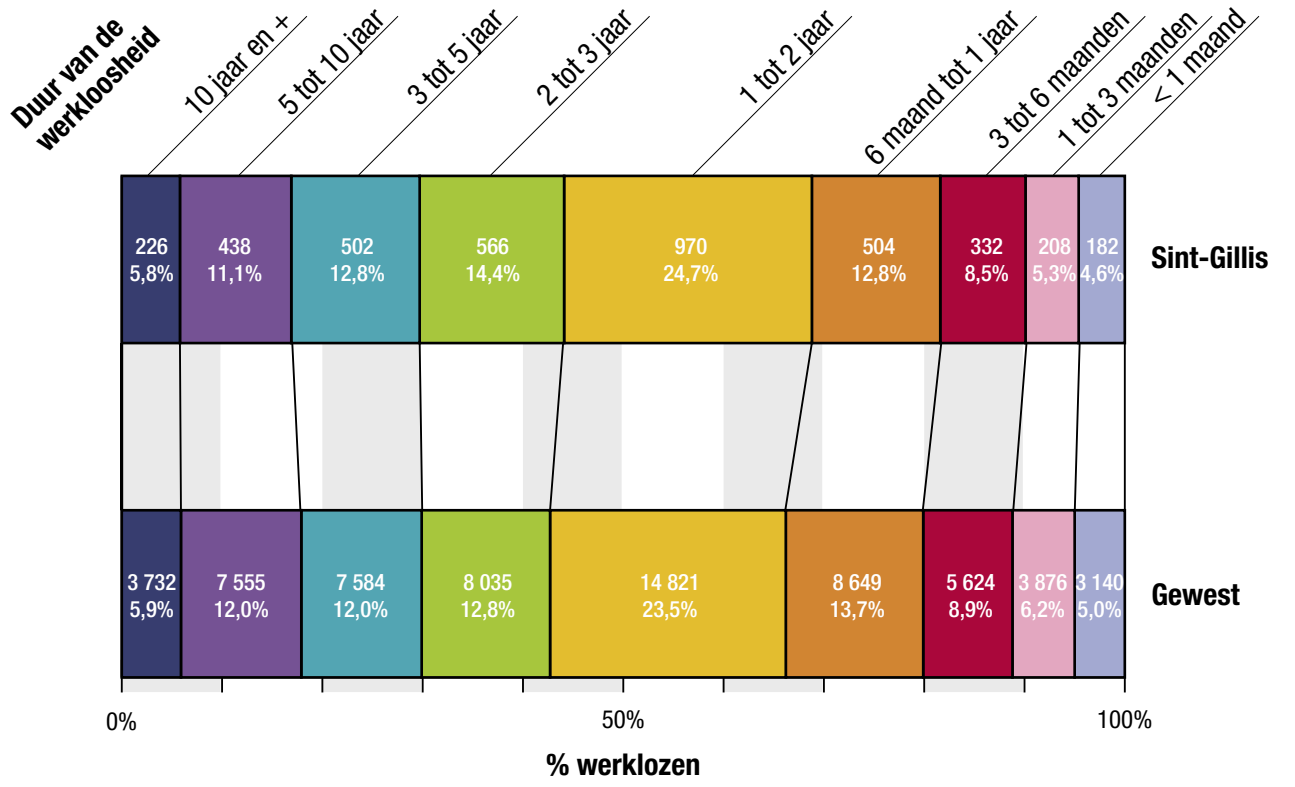

Bron : BGDA, 1/1/2004.

Voor heel wat mensen is de werkloosheidsuitkering geen tijdelijke oplossing, maar een situatie die langere tijd duurt. 44% van de werklozen in Sint-Gillis is minstens 2 jaar werkloos (tov 43% in het Gewest). 69% is minstens 1 jaar werkloos (tov 66% in het Gewest).

4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND (I)

Voor het jaar 2003 bedroeg het geboortecijfer 17,4‰ in Sint-Gillis tegen 14,8‰ voor het hele Brussels Gewest (gegevens van het Rijksregister).

Volgens de statistische formulieren bij de geboorteattesten werden 3 539 geboorten geregistreerd tussen 1998 en 2002 bij moeders met verblijfplaats in de gemeente Sint-Gillis. In tegenstelling tot het geheel van het Gewest, waar een stijging wordt waargenomen van 12% in het aantal geboorten, evolueert het aantal geboorten in Sint-Gillis maar weinig gedurende deze periode.

Tabel 7: Kenmerken van geboortes en van moeders met verblijfplaats in Sint-Gillis en regio Brussel (periode 1998-2002).

	Aantal Sint-Gillis	% Sint-Gillis*	% Gewest*	Minimum en maximum binnen de 19 gemeenten
Meerlinggeboorte	102	2,9	3,5	2,7 - 5,5
Keizersnede	503	14,2	14,9	13,7 - 17,4
Inductie van de bevalling	911	28,0	27,4	23,3 - 31,9
Premature bevalling (<37 weken)	240	7,8	7,1	5,8 - 8,2
Ernstig premature bevalling (<32 weken)	31	1,0	1,1	0,4 - 1,6
Laag geboortegewicht (< 2500g)	253	7,7	7,0	5,8 - 7,9
Geboorte binnen huishouden zonder professionele activiteit	981	**30,2**	25,4	5,3 - 42,9
Alleenstaande moeder	640	**18,4**	15,4	9,0 - 18,4
Moeder < 20 jaar	125	3,5	3,3	1,0 - 6,4
Moeder ≥ 40 jaar	119	3,4	3,2	2,1 - 4,7

**Per 100 geboorten of levendgeborenen (vroeggeboorten, laag geboortegewicht).*
De cijfers in het vet geven een significant verschil aan van de cijfers in Sint-Gillis ten opzichte van de cijfers in het Gewest.

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

4. GEZONDHEID VAN MOEDER EN KIND (2)

Tabel 8: Perinatale, foeto-infantiele en infantiele sterfte onder de geboortes bij moeders die verblijven in Sint-Gillis en in het Brussels Gewest (periode 1998-2002).

	Aantal Sint-Gillis	Sint-Gillis per 1000 geboortes	Gewest per 1000 geboortes	Minimum en maximum binnen de 19 gemeenten
Perinatale sterfte (4)	27	7,6	7,1	2,4 - 9,7
Infantiele sterfte (5)	20	5,7	5,1	2,0 - 6,3
Foeto-infantiele sterfte (6)	34	9,6	10,0	4,8 - 13,1

De cijfers in het vet geven een significant verschil aan van de cijfers in Sint-Gillis ten opzichte van de cijfers in het Gewest.

Bron: Statistische formulieren voor geboorte en overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

Van alle gemeenten in het Gewest vertoont Sint-Gillis de grootste proportie geboorten bij alleenstaande moeders.

Het aandeel geboorten in een huishouden zonder inkomen uit arbeid ligt hoger dan binnen het hele Gewest.

Het aandeel meerlingen is duidelijk kleiner in Sint-Gillis dan in het Gewest als geheel. Hoewel het verschil met het Gewest niet statistisch significant is, is het toch het op 1 na laagste van alle gewestelijke gemeenten.

Sint-Gillis vertoont naar verhouding een groter aandeel premature geboorten (<37 weken) en baby's met een laag geboortegewicht (<2500g) dan in het Gewest als geheel. Deze verschillen met het Gewest zijn evenwel niet statistisch significant. Slechts 1 enkele gemeente vertoont een groter aandeel prematuren dan Sint-Gillis.

Sint-Gillis vertoont een foeto-infantiele mortaliteitsratio die deze van het Gewest als geheel zeer dicht benadert. In vergelijking met de andere 18 gemeenten situeert Sint-Gillis zich op de mediaan van de gemeentelijke foeto-infantiele sterftecijfers.

(4) Overlijden voor de geboorte, vanaf de 22e week van de zwangerschap of vanaf 500g, of tijdens de eerste levensweek (0-6 dagen volle dagen) op 1000 geboortes.

(5) Overlijden tussen de geboorte en de leeftijd van 1 jaar (0-364 dagen volle dagen) op 1000 levendgeborenen.

(6) Overlijden tussen de 22 weken zwangerschap en de geboorte (criterium van kracht sinds 1999, voordien was het criterium 28 weken zwangerschap of 1000g) of in de loop van het eerste levensjaar op 1000 geboorten.

5. MORTALITEIT

In de periode 1998-2002 zijn er 1 741 overlijdens geregistreerd van bewoners van Sint-Gillis.

De mortaliteitsratio voor de periode 1998-2002 bedroeg in Sint-Gillis 7,3‰ bij de mannen en 9,0‰ bij de vrouwen. (Bron: Statistische formulieren voor overlijden)

Na standaardisatie voor leeftijd zien we dat deze ratio bij de vrouwen hoger ligt en bij de mannen vergelijkbaar is met deze die worden gevonden voor het gehele Gewest. In vergelijking met het Gewest als geheel stellen we bij de vrouwen een oversterfte vast van 13%.

5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden (1)

Tabel 9: Belangrijkste doodsoorzaken voor alle leeftijden in Sint-Gillis, periode 1998-2002 en vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisering voor leeftijd.

	Mannen			Vrouwen		
	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100 000)	Verschil in mortaliteit tov het Gewest	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100 000)	Verschil in mortaliteit tov het Gewest
Hart- en vaatziekten	215	200,0	- 10%	363	344,6	**+ 13%**
Kanker	213	198,1	- 3%	202	191,8	+ 8%
Ziekten van de ademhalingsorganen	95	88,4	+ 5%	110	104,4	**+ 23%**
Ziekten van de spijsverterings-organen	51	47,4	+ 24%	37	35,1	- 14%
Uitwendige doodsoorzaken	82	76,3	+ 16%	57	54,1	+ 18%
waarvan ongevallen	36	33,5	+ 9%	42	39,9	+ 33%
zelfmoord	35	32,6	+ 26%	13	-	-

Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De tabel van de belangrijkste doodsoorzaken toont aan dat, in vergelijking met het gehele Gewest en na standaardisatie voor leeftijd, er geen significante verschillen zijn voor de meeste belangrijke doodsoorzaken bij mannen. Bij de vrouwen stellen we een oversterfte vast gerelateerd aan hart- en vaatziekten, aandoeningen van het ademhalingsstelsel en ongevallen (op het randje van de statistische significantie).

5.1 Doodsoorzaken alle leeftijden (2)

Figuur 5: Verdeling van de belangrijkste doodsoorzaken per geslacht, Sint-Gillis 1998-2002.

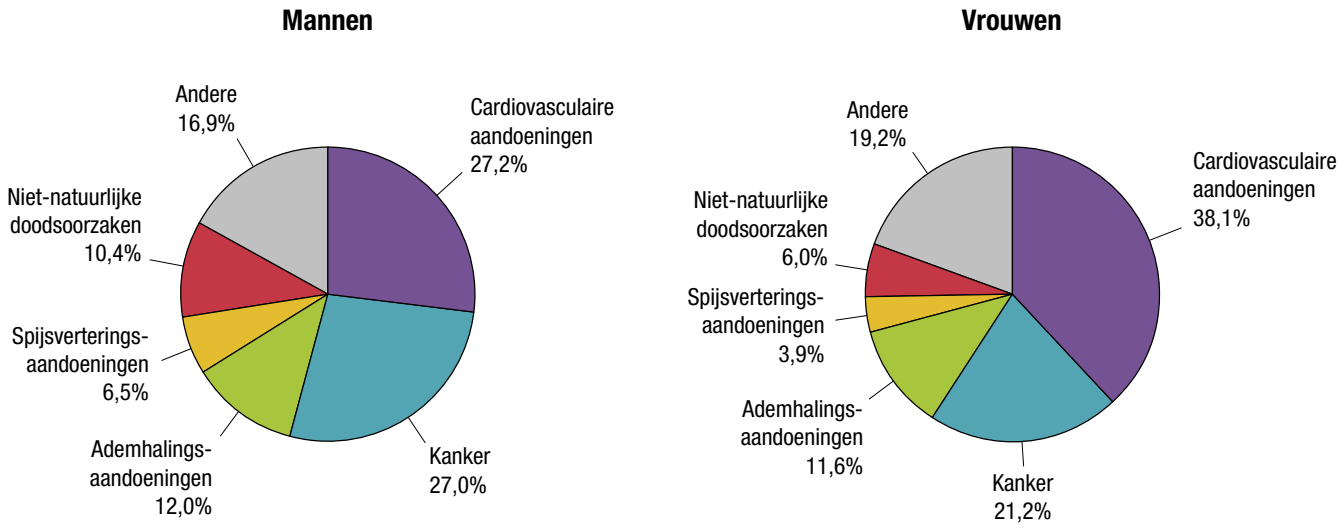

Bron : Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

De belangrijkste doodsoorzaken in Sint-Gillis zijn dezelfde als in het Brussels Gewest.

Het grotere aandeel van sterfte door cardiovasculaire ziekten bij vrouwen dan bij mannen is te wijten aan de hogere leeftijd waarop vrouwen overlijden.

5.2 Vroegtijdige mortaliteit (1)

Figuur 6: Sterftecijfer naar leeftijd (per 100 000 inwoners), vergelijking met het geheel van het Brussels Gewest.

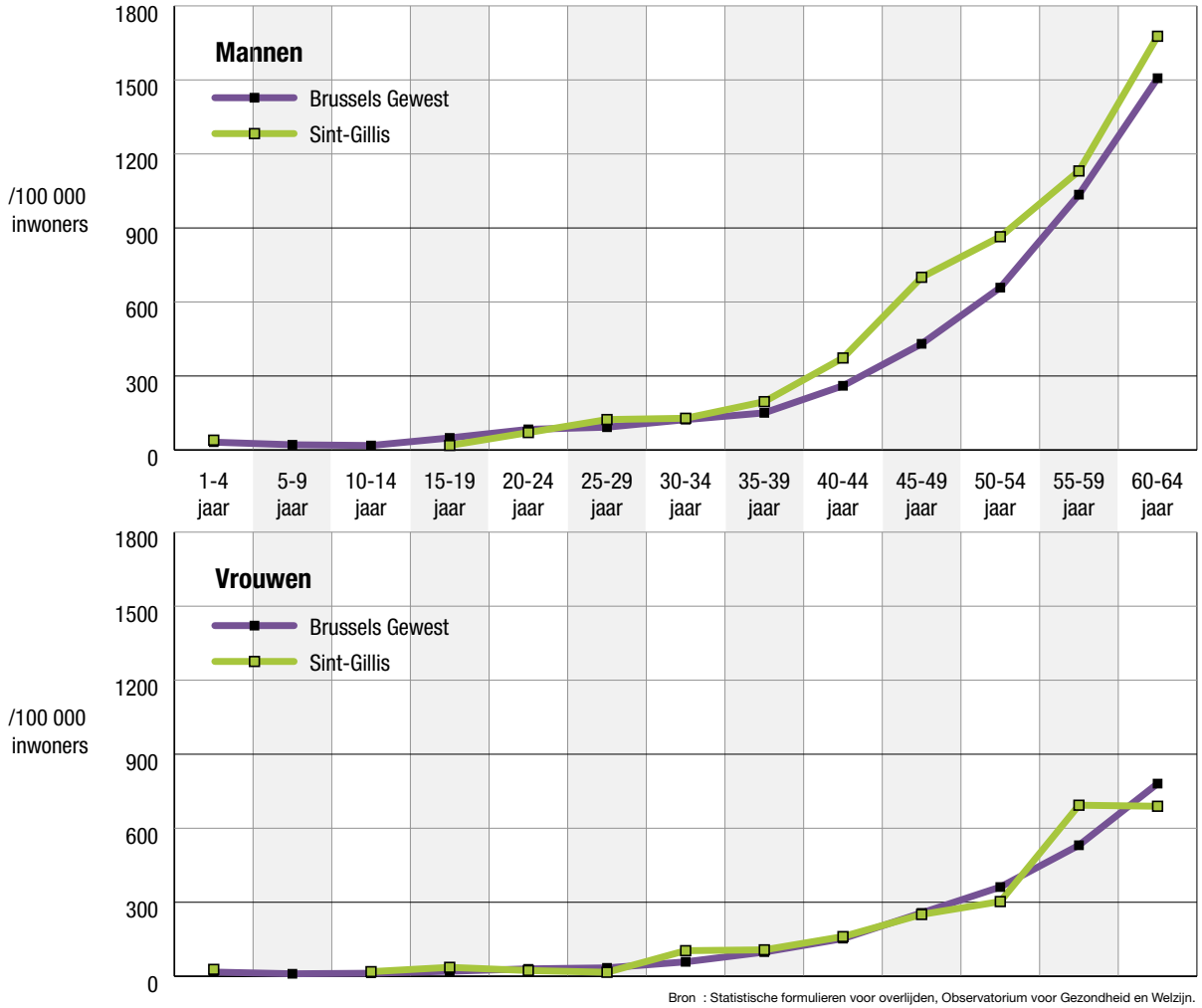

Bron : Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

In Sint-Gillis ligt de vroegtijdige sterfte (voor de leeftijd van 65 jaar) bij 3,2 op 1000 mannen (wat een statistisch significante oversterfte betekent van 21% ten opzichte van het Gewest en na standaardisatie voor leeftijd) en 1,4 op 1000 vrouwen (wat niet significant verschilt met het Gewest).

De grafieken hierboven tonen aan dat de vroegtijdige oversterfte vooral mannen betreft ouder dan 40 jaar.

5.2 Vroegtijdige mortaliteit (2)

De belangrijkste doodsoorzaken voor de leeftijd van 65 worden hieronder weergegeven. Alleen oorzaken waarvoor minstens 20 overlijdens werden geregistreerd in de periode 1998-2002 zijn in de tabel opgenomen.

Tabel 10: Belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken in Sint-Gillis en vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd.

	Aantal sterftes	Sterftecijfer (/100000)	Verschil in mortaliteit tov het Gewest
Mannen			
Longkanker en strottenhoofdkanker	37	37,8	+ 29%
Zelfmoord	28	28,6	+ 19%
Ischemische hartziekten	27	27,6	0%
Diabetes (7)	21	21,5	**+ 94%**

Bron: Statistische formulieren voor overlijden, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn.

Bij de mannen stellen we een significante oversterfte aan diabetes vast in vergelijking met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (mortaliteitsratio ligt twee keer hoger in Sint-Gillis dan in het Gewest als geheel).

Gezien het lage aantal vroegtijdige sterftes die werden geregistreerd in Sint-Gillis voor de periode 1998-2002 is het niet mogelijk om deze sterfte voor te stellen voor de verschillende belangrijkste doodsoorzaken bij vrouwen (8). De belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken bij vrouwen zijn borstkanker (18 overlijdens), ischemische hartziekten (11 overlijdens) en longkanker (10 overlijdens).

(7) Initiële en geassocieerde oorzaak.

(8) Om methodologische redenen presenteren we de cijfers (sterftecijfer, mortaliteitsratio en vergelijkingen met de hele regio) alleen voor de oorzaken waarvan er minstens 20 overlijdens zijn geregistreerd gedurende de opgevolgde periode.

6. GEPERCIPIEERDE GEZONDHEID

In Sint-Gillis meende 29,3% van de ter gelegenheid van de Socio-economische enquête 2001 ondervraagde mensen dat zijn gezondheidstoestand niet bevredigend was (middelmatig, slecht of heel slecht). Dit aandeel bedraagt 26,1% voor het hele Brussels Gewest.
Wij merken ruimtelijke verschillen op het niveau van de buurten. Op de kaart wordt de gestandaardiseerde index voor elke buurt voorgesteld. Deze meet de verhouding personen die hun gezondheid als slecht ervaren ten opzichte van het Belgische gemiddelde.
De meest extreme waarde (1,87) wordt waargenomen in de buurt «Willem Tell-Zuid». In deze buurt is de proportie mensen die zich niet gezond voelen 87% hoger dan gemiddeld in het land. In de meeste buurten van Laag-Sint-Gillis ligt het aandeel personen dat zichzelf een slechte gezondheid toeschrijft 50% hoger dan gemiddeld.
Enkele buurten in het oosten van de gemeente hebben een waarde kleiner dan 1,00, wat betekent dat de verhouding mensen die zich niet gezond voelen, lager ligt dan gemiddeld in het land. De laagste waarde wordt waargenomen in de buurt «Faiderstraat» (0,84).

Kaart 6: Subjectieve gezondheid: personen die zich niet in goede gezondheid voelen, per buurt in Sint-Gillis.

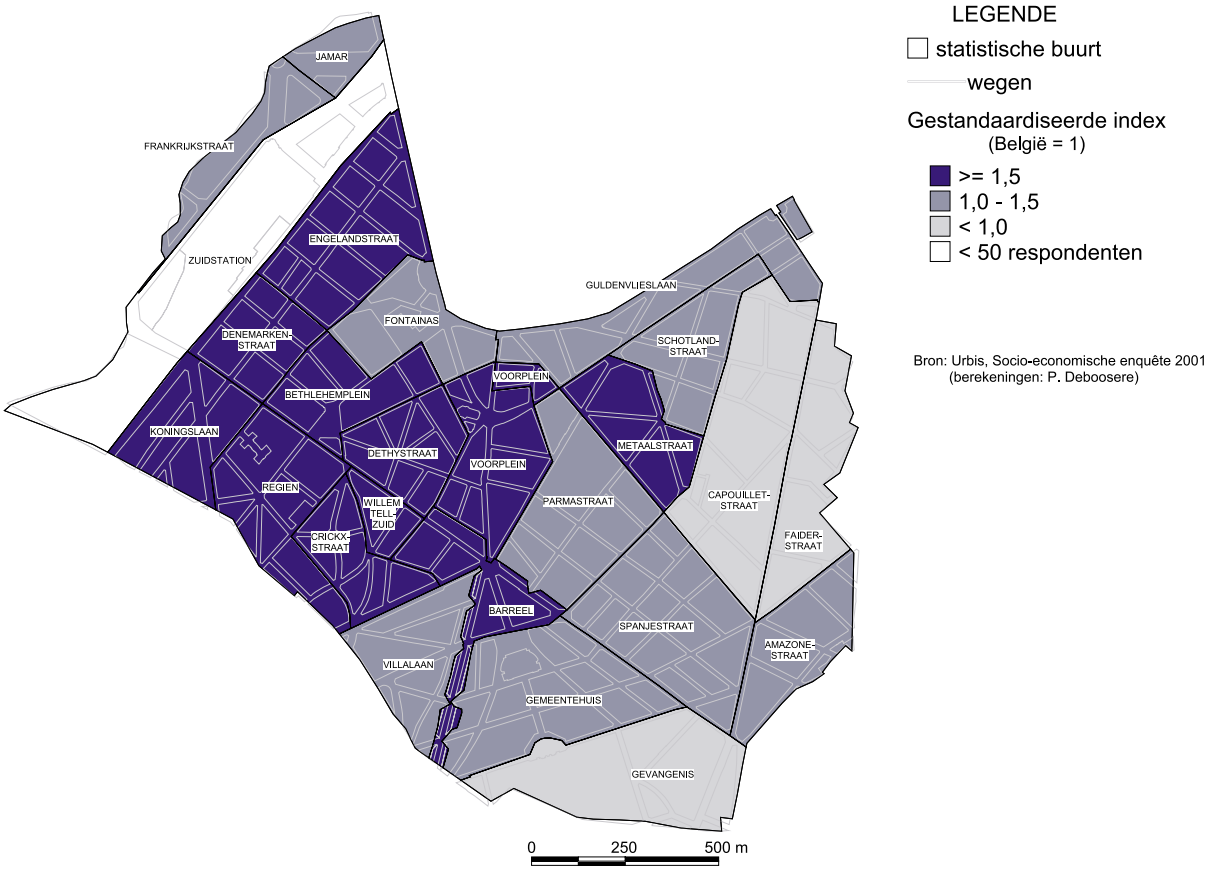

7. BIJLAGE

7.1 Definities en afkortingen

‰ = per 1000.

Afhankelijkheidsindex: staat voor het aandeel van de bevolking dat zich bevindt in de afhankelijke leeftijdscategorieën (0-19 jaar en 65 jaar en meer) in vergelijking met de bevolking die het meest waarschijnlijk een beroepsactiviteit uitoefent (20 tot 64 jaar), uitgedrukt in een percentage.

Bruto mediaan inkomen: bruto-inkomen waarvoor er evenveel huishoudens zijn met een lager inkomen als huishoudens met een hoger inkomen (inkomen dat zich bevindt in het midden van de inkomensverdeling gerangschikt volgens orde van grootte).

IGO: Inkomensgarantie voor ouderen.

Index van de intensiteit van de veroudering: staat voor het aandeel mensen ouder dan 80 jaar onder de 65-plussers.

LL: leefloon (nieuwe wetgeving, vanaf 2002), toegekend door het OCMW.

Verouderingsindex: staat voor het aandeel van de ouderen (65 jaar en meer) in vergelijking met dat van de jongeren (0 tot 19 jaar), uitgedrukt in een percentage.

Wachtregister: bevat de kandidaat-vluchtelingen die zich in een erkenningsprocedure bevinden.

WIGW: weduwen, invaliden, gepensioneerden en wezen: onder andere deze categorieën hebben recht op de verhoogde tussenkomst inzake geneeskundige verzorging onder bepaalde inkomensvoorwaarden.

7.2 Methodologie (1)

CARTOGRAFIE (BOLLENKAART)

In de referentiekaart wordt aan de hand van bollen de densiteit van de bevolking per statistische buurt weergegeven. De oppervlakte van de bollen is evenredig met het aantal inwoners in de statistische buurten. In de legende kan voor drie bollen worden afgelezen hoeveel inwoners de bollen vertegenwoordigen, maar op de kaart komen uiteraard ook andere waarden voor (continue schaal). Per kaart wordt de schaal aangepast, de grootte van de bollen zijn dus niet vergelijkbaar tussen verschillende kaarten.

CARTOGRAFIE (CHOROPLETENKAART)

De meeste kaarten in deze fiche zijn choropletenkaarten (de vlakken worden opgevuld met een kleur). Voor elke statistische buurt wordt de relatieve waarde (bijvoorbeeld: % alleenstaanden) berekend. De buurten worden vervolgens opgedeeld in categorieën: buurten met de hoogste waarden, buurten met eerder hoge waarde, buurten met een gemiddelde waarde, buurten met een eerder lage waarde en buurten met de laagste waarden. Het gemiddelde voor de gemeente behoort steeds tot de middelste klasse. Omwille van de interpretatie worden de buurten met minder dan 50 huishoudens wit gelaten.

STATISTISCHE SECTOR - STATISTISCHE BUURT

Een statistische buurt is de kleinste administratieve eenheid waarvoor sociaal-economische en administratieve gegevens beschikbaar zijn. Elke gemeente kan opgedeeld worden in meerdere statistische buurten. Gegevens per statistische buurt maken het mogelijk om intragemeentelijke verschillen zo goed mogelijk te vatten. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is opgedeeld in 724 statistische buurten.

In 2002 telde een buurt gemiddeld 1350 inwoners. Een statistische buurt mag niet worden verward met de alledaagse betekenis die aan buurten wordt gegeven. In de ogen van de bewoners en gebruikers zijn buurten meestal maar vaag afgebakend. Bovendien verschilt de buurtomschrijving van bewoner tot bewoner. De afbakening van de statistische buurten kan worden afgelezen van de referentiekaart die in elke fiche per gemeente wordt opgenomen.

In 2001 werd een lichte wijziging doorgevoerd in de afbakening van de statistische buurten. Afhankelijk van de gegevensbron wordt met de oude afbakening (van voor 2001) dan wel met de nieuwe afbakening gewerkt. (Meer info: Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofstad, Dossiers van het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, 2006/06, te verschijnen).

7.2 Methodologie (2)

STATISTISCHE SIGNIFICANTIE

De mate van statistische significantie evalueert de rol van de willekeurige fluctuaties (met andere woorden van het toeval) in de verkregen resultaten. Preciezer gezegd, evalueert zij de waarschijnlijkheid, p-waarde genoemd, dat het verkregen resultaat zich enkel voordoet door toeval. Doorgaans gebruikt men de grens van 5% om te zeggen of het resultaat al dan niet significant is. Met andere woorden, een p-waarde < 0,05 wordt beschouwd als significant en dus gaat men ervan uit dat het resultaat niet te wijten is aan toeval. Wanneer het verschil statistisch significant is, wordt het cijfer in vet weergegeven.

Voor de vergelijkingen uitgevoerd met een indirecte standaardisering werd de statistische significantie geëvalueerd door het betrouwbaarheidsinterval (indien dat de waarde 1,0 bevat, is het verschil statistisch niet significant).

De mate van statistische significantie hangt sterk af van de grootte van de bevolking. Het is dan ook logisch dat in de gemeenten met minder inwoners de verschillen met het hele Gewest minder gemakkelijk de grens van de statistische significantie halen.

STANDAARDISERING

Standaardisering is een methode die erin bestaat de cijfergegevens te corrigeren om vergelijkingen mogelijk te maken tussen de bevolkingsgroepen waarvan de leeftijdsstructuur anders is. De meeste standaardiseringsmethoden gebruiken een gewogen gemiddelde van specifieke cijfers in de leeftijdscategorieën (hier zullen wij enkel standaardisatie naar leeftijd bespreken, maar je kunt op dezelfde wijze standaardiseren voor een reeks andere kenmerken zoals bijvoorbeeld het geslacht).

Na een standaardiseringsmethode te hebben toegepast, verkrijgen we **volgens de leeftijd gestandaardiseerde mortaliteitscijfers** (men zegt ook aangepast). Wanneer wij de voor de leeftijd aangepaste cijfers vergelijken, kunnen de waargenomen verschillen tussen de cijfers niet te wijten zijn aan verschillen in de leeftijdsstructuur van de bevolking. Men spreekt daarentegen van **brutocijfer** voor de niet-gestandaardiseerde cijfers.

In de fiches werden de vergelijkingen tussen de gemeenten en het hele Gewest uitgevoerd door indirecte standaardiseringen.

Bij indirecte standaardisering gebruiken wij de cijfers van een referentiebevolking (hier het hele Gewest) om het aantal sterfgevallen te berekenen dat verwacht zou zijn in de bestudeerde bevolking indien zij dezelfde mortaliteitscijfers had gehad per leeftijd als de referentiebevolking. Dit maakt het mogelijk om vervolgens de gestandaardiseerde mortaliteitsverhouding (of gestandaardiseerde mortaliteitsratio) (GMV of SMR) te berekenen. Een GMV hoger dan 1,0 in een gemeente geeft aan dat, gelet op de leeftijd, het mortaliteitscijfer hoger ligt in deze gemeente dan in het hele Gewest. De referentiebevolking (Brussels Gewest) wordt aangegeven met een GMV van 1,0.

De resultaten worden voorgesteld in de vorm van «oversterfte» of «ondersterfte», uitgedrukt in een percentage: in vergelijking met het mortaliteitscijfer van het hele Gewest dat overeenstemt met 1,0 zal een SMR van 1,20 worden uitgedrukt als een oversterfte van + 20%.

MORTALITEITSCIJFER

Dit is de verhouding, voor een gegeven periode, van het aantal sterfgevallen in een bepaalde bevolking tot de effectieve omvang van deze bevolking in het midden van de periode. Deze verhouding wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1000 inwoners en per jaar.

De bron voor de teller is het overlijdensbestand, aangelegd op basis van de statistische formulieren bij de overlijdensattesten en voor de noemer de effectieve bevolkingsomvang verstrekt door het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het cijfer van de vroegtijdige mortaliteit wordt berekend door het aantal sterfgevallen van mensen jonger dan 65 jaar in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal mensen jonger dan 65 jaar in de bevolking in het midden van de periode. Dit cijfer wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 1000 inwoners en per jaar.

Het sterftecijfer per oorzaak wordt berekend door het aantal sterfgevallen te wijten aan een bepaalde oorzaak in de loop van de bestudeerde periode te delen door het aantal mensen in de bevolking in het midden van de periode. Dit cijfer wordt uitgedrukt in aantal sterfgevallen per 100 000 inwoners.

N.B. in de praktijk wordt de bevolking in het midden van de periode geraamd door het gemiddelde te berekenen van het aantal mensen aan het begin en aan het einde van het jaar.

7.2 Methodologie (3)

HUISHOUDENSTYPOLOGIE

Het is niet zo eenvoudig een zicht te krijgen op de werkelijke samenstelling van de huishoudens omwille van 2 redenen:

1. De informatie in het Rijksregister over de samenstelling van de huishoudens is gebaseerd op de officiële woonplaats. We weten echter dat de mensen soms niet wonen waar ze officieel geregistreerd zijn. Dit probleem kan niet verholpen worden, we kunnen enkel de officiële toestand meten.
2. De klassieke statistieken op basis van het Rijksregister bevatten geen informatie over de nieuwe samenlevingsvormen (zoals ongehuwd samenwonen). Voor dit probleem biedt de huishoudenstypologie van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie (CBGS) een oplossing. In deze typologie worden niet enkel de gehuwden als paar beschouwd, maar ook de ongehuwd samenwonenden (rekening houdend met leeftijdsverschillen). In de fiches wordt deze typologie gebruikt, omdat ze een beter zicht op de werkelijke samenstelling van de huishoudens dan de klassieke tabellen van het NIS geven, waarin het aantal alleenstaanden met kinderen wordt overschat. (Voor meer informatie over de herberekening van de rijksregistergegevens, zie www.cbgs.be).

MENSEN DIE LEVEN VAN EEN MINIMUM- OF VERVANGINGSINKOMEN

Er bestaat geen indicator die het totaal aantal huishoudens of het totaal aantal mensen in een huishouden met een vervangingsinkomen kan meten. De beste benadering die op gemeentelijk niveau beschikbaar is, zijn de belastingsplichtigen die recht hebben op een verhoogde tussenkomst van de verzekering voor geneeskundige verzorging. We kennen echter alleen het aantal dossiers. In sommige gevallen betreft een dossier een heel huishouden, in andere enkel een persoon en zijn meerdere dossiers per huishouden mogelijk. Het is voorlopig nog onmogelijk in te schatten hoeveel mensen ten laste zijn van de titularissen van de dossiers. Dat betekent dat het percentage dossiers ten opzichte van de bevolking, zoals opgenomen in de tabellen, steeds een onderschatting is van de werkelijkheid. (Het percentage dossiers ten opzichte van het aantal huishoudens, zou echter een overschatting zijn).

Lay-out Nathalie da Costa Maya, Centre de Diffusion de la Culture Sanitaire - CDCS vzw.